Жив собі раз мужичок, Гарасим звався. Мав вів жінку Варварку, добру, лагідну, роботящу. Жили вони собі в згоді і Любови. Та одну лиш хибу мав Гарасим, він любив свою жінкув як душу, але тряс її не разв як грушу. Вона ж бідна зносила все терпеливо, аби сусіди не покмітили; мимо лиха ще й весело на світ дивилася. Гарасим пізнав свій гидкий блуд, сто раз не раз присягався, що більше такого не зробить, та цілий тиждень була добра погода, а в неділю знов така буря, що годі витримати. А все то через ту прокляту горівку.

Одної неділі Варвара знов слізьми умивалася, бо ціле її тіло покрив любий чоловічок синцями. Давно була б вона його покинула і в світ пішла, але бідні діточки її мов ланцами до хати приковували.

Отжев плачучив сиділа вона на ослоні і колисала малу дитину. Нараз відчинилися двері і в хату вступили якісь пани.

— Не знаєш ти, жінко Божа, в вашім селі якого знахора; у царя донька — а він лиш одну, як одну душу має — дуже заслабла. Перед тижнем їла вона рибу, остю удавилася і годі найти спосіб, аби ту чортівську ость з горла вийняти. Всі лікарі цілого царства зсушили собі голови, а ость наче до горла приросла; бідна царівна трохи не гине і мучиться несказанно.

Варварі зроїлася дивна думка в голові, вона і каже:

— Знаю одного преславного лікаря, але одна біда з ним: він нікому не хоче признатися, що він славний знахор, що знає, яка сила в котрім зіллі і корінні.

— Не журись, на його упертість знайдемо лік, — говорили царські післанці. — Скажи нам лише, де його шукати?

— От-там у саду спить.

— Ходімо! — сказали і пішли у сад. Приходять до Гарасима, збудили і просять його, аби з ними

до царя ішов царівну лічити.

— Хрестіться, добрі люди, я не лікар і не знахор.

— Пожди, хитруне, — сказали посланці і почали його так парити, що аж душа з тіла вилазила.

Вкінці посадили його в коляску і гайда з ним до самого царя, лиш закурилось за ними.

Привезли Гарасима до царя і кажуть:

— Найшли ми, світлий царю, славного лікаря, але він без гупанців лічити не хоче.

— Коли так, то бийте його, що ся влізе, прочухайте його, аби до скону пам'ятав! — сказав гнівно зажурений цар.

Кличуть Гарасима до хворої царівни, а він упав до ніг царських і всім кленеться, проклинається, що він неучений чоловік.

Господи! Цар лиш моргнув, а по його плечах таке посипалось, що йому аж у очах почорніло. Думає Гарасим собі: "Що се за біда, що се за напасть? І з порожніми коновками мене сьогодні вранці не перейшли, і заєць дороги не перебіг, а тебе, небоже, гарно чухають, хоч і не свербить, і лиш хріну та редьки їсти дають. Се гнів Божий, б'ють, що аж шкіра тріскає; як се так далі буде, то вже я більше зозулі не почую. Що маю робити; скачи враже, як пан каже; у сім клопоті одна моя спасівка — лікарем стати, бо довго бігме, що не видержу. Прийшлося в неділю плакати, хоч у п'ятницю не сміявся. Треба брехати, бо виджу, що тепер у світі правдою далеко не зайдеш".

— Добре, — каже Гарасим, — вилічу царівну, тілько прошу нас обох зоставити.

Всі повиходили.

"Коби ся мені удало її розсмішити, то би ость вилетіла і я би напасти позбувся", — думає собі Гарасим і почав якоїсь ча-барашки співати, якогось козака так несамовито гуляти, невидані викрутаси і вихиляси витинати, що царівна на голос так зареготалася, що тут і ость з горла вилетіла.

— Ага! Маю тебе! — скрикнув мужичок, підняв ость і подав цареви, а цар так утішився, що йому цілий мішечок червінців подарував.

Гарасим такий рад, що й не сказати, все лихо позабув і втішний до дому збирався, але ось до царського двору ціла юрба людей посходилася, а все самі хворі. Зачули про славного лікаря і всі хочуть, щоб він їх від хвороби вибавив; всі насилу кричать:

— Рятуй нас, преславний лікарю!

♦Бідо ж моя гірка!" — подумав собі Гарасим, шкробаючись у потилицю.

— Нехай вас другі лічать, — каже він їмв — я лікар лиш для царської дочки!

— Що? Дивись, який мудрагелик! А щоби тебе болячка взяла! Пропасниця терла! Хоче нами цвинтар засіяти! — зашуміли всі і почали його так обробляти, такого йому гарту завдавати, що наш Гарасим мов не своїм голосом закричав:

— Гов, стійте! Про мене, я і вас лічити буду, лиш дивіться, щоб добре заплатили.

— І останнє дамо, лиш оздорови нас, бо вже ладаном пахнемо!

Всі зійшлися до великої кімнати, там лікар їм і каже:

— Аби вас усіх вилічити, треба найслабшого з вас у печі спалити, з його попелу золу зробити і кожному датися напити. Розкладайте огонь!

Приступив він до одного і каже йому:

— Чоловічку добрий, у тебе душа на ниточці висить, лагодься на смерть! Кидайте його в піч!

— Кого, мене? Я здоров!

— То якого чорта сюди прийшов, рушай собі! — сварив Гарасим, а той бігцем через двері та на двір.

Цар його питає:

— А що там?

— Я вже здоров, як горіх, — відповів хворий ів мов та марав зник.

Так сталося з усіма; за хвилю всі хорі виздоровіли, сліпі чули, глухі виділи, хромі промовили, а німі знов ходили.

— Сему лікареви нема пари на світі, — каже цар і подарував йому ще один мішок грошей, багатий жупан, дорогу коляску і пару коней.

Як який пан-вельможа поїхав Гарасим додому. Жив він у достатках і до самої смерти не бив більше своєї жінки, лише любив і шанував її, як Бог приказав; бо знав, як то болить, коли кого б'ють.

1887 p.